

مبانی ارتباطی مدارس کارآمد

فاطمه فقیهی
روابط بین الملل - پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش

پیشینه

در سال ۱۹۶۶ جیمز کلنن^۱ در گزارشی با عنوان «برابری فرصت آموزشی»^۲ اظهار داشت که درون داده‌های مدارس، مانند کتاب‌های کتابخانه و سنوات خدمت معلمان، در یادگیری دانش‌آموزان تأثیر معناداری ندارند. این نظر بلافاصله این پرسش را برانگیخت که پس مدارس ما چه نقشی در یادگیری دانش‌آموزان ایفا می‌کنند؟

پژوهشگرانی چون رونالد ادوموندز^۳ و لری لزتوت^۴ نتوانستند این منطق را بپذیرند که مدارس تفاوت معناداری ایجاد نمی‌کنند. آنان مصمم شدند مدارس را بیابند که دانش‌آموزان محله‌های فقیرنشین در آنها به تحصیل مشغول بودند. آنان همچنین در پژوهش خود تلاش کردند مجموعه‌ای از ویژگی‌های مدارس را که فضای فرهنگی و یادگیری را توصیف می‌کنند، تحت عنوان «مبانی ارتباطی مدارس کارآمد»^۵ مورد بررسی قرار دهند. آرایه فهرستی از این ویژگی‌ها به تدریج مدیران و معلمان مدارس را واداشت که در صد جستجوی راه‌هایی برآیند تا بتوانند فرهنگ مدرسه و هم‌زمان با آن عملکرد دانش‌آموزان خود را بهبود بخشند.

مبانی ارتباطی مدارس کارآمد

مبانی ارتباطی مدارس کارآمد چارچوبه‌ای برای اصلاحات است که بر مبنای هفت اصل رهنمودی یا هفت رشته پیوند، که از بررسی‌های عملی و مطالعات موردی در مدارس موفق استخراج شده‌اند، استوار می‌باشد. این پیوندها فضای فرهنگی و یادگیری مدارس را که دانش‌آموزان در آن به تحصیل مشغولند، تشریح می‌کنند.

۱. مأموریتی شفاف و متمرکز

در مدرسه کارآمد، مأموریتی شفاف تعریف شده است که کارکنان با محور قرار دادن آن، فهم و تعهد مشترکی را نسبت به هدف‌های آموزش، اولویت‌ها، فرآیندهای ارزیابی، و پاسخگویی تجربه

می‌کنند.

- کارکنان مدرسه، مأموریت اصلی و روشن مدرسه خود را می‌شناسند و آن را درک می‌کنند.
- یادگیری دانش‌آموزان اولین و مهم‌ترین معیاری است که در تصمیم‌گیری‌ها در نظر گرفته می‌شود.
- استانداردهای تصویب شده یادگیری در تمامی برنامه‌های درسی گنجانده می‌شوند.
- برنامه‌های آموزشی بر انتظارات تعریف شده برای یک پایه خاص یا یک سطح آموزشی و شاخص‌های عملکرد که به وسیله کارکنان مشخص و بر آن موافقت شده است، متمرکز می‌باشد.

مبانی ارتباطی مدارس کارآمد

چارچوبه‌ای برای اصلاحات است که بر مبنای هفت اصل رهنمودی یا هفت رشته پیوند، که از بررسی‌های عملی و مطالعات موردی در مدارس موفق استخراج شده‌اند، استوار می‌باشد. این پیوندها فضای فرهنگی و یادگیری مدارس را که دانش‌آموزان در آن به تحصیل مشغولند، تشریح می‌کنند.

۲. انتظارات سطح بالا برای موفقیت

در مدرسه کارآمد، فضایی از انتظارات حاکم است که در آن کارکنان بر این باورند که همه دانش‌آموزان می‌توانند به مهارت‌های اساسی بالایی دست یابند و کارکنان نیز قادرند در رسیدن به این مهارت‌ها به دانش‌آموزان کمک نمایند.

- معلمان باور دارند که همه دانش‌آموزان شان می‌توانند موفق شوند، از دانش‌آموزان شان می‌خواهند که موفق شوند، و رفتارهای آنان این خواسته را به دانش‌آموزان منتقل می‌کند.

- توجه معلمان نسبت به دانش‌آموزان موفق و ضعیف یکسان است.
- دانش‌آموزان می‌دانند چه چیزی از آنان خواسته می‌شود و معلمان فرصت‌های رسیدن به موفقیت را برای آنان تأمین می‌کنند.
- معلمان فرصت‌هایی را برای مسئولیت‌پذیری و مدیریت دانش‌آموزان نیز فراهم می‌آورند.

۳. رهبری آموزشی

در مدرسه کارآمد، مدیر یک رهبر آموزشی است که رهبری را با مشارکت سایر کارکنان تجربه می‌کند. او رهبر رهبران است.

- مدیر، همراه با سایر کارکنان، تأکید می‌کند که هدف مدرسه یادگیری است.

- مدیر و معلمان در همه جنبه‌های مدرسه حضوری فعال دارند. همگی آنان نسبت به مأموریت مدرسه جسور، مدبر، مددکار و متعهد می‌باشند.

- مدیر و معلمان انتظارات عملکردی بالایی را از دانش‌آموزان، کارکنان و مدیران تفهیم و منتقل می‌کنند.

- مدیر و معلمان در تقویت برنامه‌های آموزشی و نظارت بر پیشرفت دانش‌آموزان همکاری خوبی را به نمایش می‌گذارند.

۴. نظارت همیشگی بر پیشرفت

دانش‌آموزان

در مدرسه کارآمد، پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان به طور مرتب اندازه‌گیری می‌شود. فرآیندهای گوناگون ارزیابی مورد استفاده قرار می‌گیرند و نتایج ارزیابی‌ها برای بهبود عملکرد یکایک دانش‌آموزان و بهبود برنامه‌های آموزشی به کار گرفته می‌شود.

- داده‌های پیشرفت تحصیلی برای تغییر برنامه‌های آموزشی مورد بررسی و استفاده قرار می‌گیرند.

- داده‌های آزمونی از نظر نژاد، جنسیت، قومیت و موقعیت اجتماعی - اقتصادی تجزیه و تحلیل می‌شوند تا هر نوع نگاه تبعیض‌آمیز و غیر عادلانه

۷. ارتباط خانه با مدرسه

در مدرسه کار آمد، والدین نیز مأموریت مدرسه را می‌شناسند و از آن حمایت می‌کنند، و به آنها فرصت داده می‌شود که بتوانند نقش خود را در کمک به مدرسه برای تحقق مأموریت شان ایفا نمایند.

- والدین از طریق ارتباط‌های مرتب و متعدد به خوبی از هدف‌های مدرسه و استانداردهای برنامه درسی آگاه می‌شوند.

- به والدین گفته می‌شود که چگونه می‌توانند به کودکان خود در منزل کمک کنند.

- والدین در خصوص پیشرفت کودکان خود، از جمله نتایج آزمون‌های کشوری، و رتبه کودکان‌شان در ارتباط با گروه هم‌تایان، اطلاعات کاملی دریافت می‌کنند.

- برای ارتباط با والدین از روش‌های گوناگونی، از آن جمله ارسال جزوات، خبرنامه‌ها، یادداشت‌ها، ارتباط‌های تلفنی، کنفرانس‌های اولیا و مربیان، دیدارهای خانگی، بسته‌های یادگیری در خانه، نشست‌های کلاسی و ... استفاده می‌شود.

منبع:

<http://effectiveschools.education.ucsb.edu>

پاورقی:

۱. James Coleman
۲. Equality Education Opportunity Report
۳. Ronald Edmonds
۴. Larry Lezotte

بازنگری در تدریس، بازآموزی و تمایز بین تکالیف دانش‌آموزان این مهم را به اتمام می‌رسانند.

۶. محیط امن و منضبط

در مدرسه کار آمد، فضایی منضبط و هدفمند و عاری از تهدید حاکم است. فضای مدرسه تنها برای یاددهی و یادگیری مناسب‌سازی شده است.

- کارکنان مدرسه باور دارند و رفتارهای شان نشان می‌دهد که هماهنگی در میان کارکنان، کلید اصلی یک فضای سازنده است.

- کارکنان مدرسه این فرض را پذیرفته‌اند که مادام که در مدرسه هستند، در هر زمانی و در هر مکانی، به انجام وظایف خود مشغول هستند.

- فضای مدرسه برای دانش‌آموزان نیز سازنده است. رفتارها، موفقیت‌ها، تلاش‌ها و خصلت‌های خوب مورد تشویق و قدرانی قرار می‌گیرند.

- زیباسازی و توجه به دکوراسیون و ظاهر مدرسه نیز از اهمیت خاص خود برخوردار است.

در مدرسه کار آمد، پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان به طور مرتب اندازه‌گیری می‌شود. فرآیندهای گوناگون ارزیابی مورد استفاده قرار می‌گیرند و نتایج ارزیابی‌ها برای بهبود عملکرد یکایک دانش‌آموزان و بهبود برنامه‌های آموزشی به کار گرفته می‌شود.

در آنها شناسایی شده و اطمینان حاصل شود که همه دانش‌آموزان در حال یادگیری هستند.

- خلاصه‌ای از عملکرد دانش‌آموزان به اطلاع همه کارکنان و اولیا رسانده می‌شود. نمرات کل دانش‌آموزان مدرسه (بدون اشاره به نام آنان)، به عنوان عملکرد مدرسه مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد و با استفاده از نتایج آن، درباره موفقیت برنامه‌ها و حوزه‌های نیازمند تغییر تصمیم‌گیری می‌شود.

- آزمون‌های هنجارمدرار توسط معلمان طراحی و به کار گرفته می‌شوند تا میزان مهارت دانش‌آموزان در هر پایه/سطح تحصیلی مورد ارزیابی قرار گیرد.

۵. فرصت یادگیری و مدت زمان انجام تکالیف

در مدرسه کار آمد، معلمان میزان قابل توجهی از وقت کلاس را به آموزش مهارت‌های پایه اختصاص می‌دهند.

- زمان اختصاص یافته به آموزش حوزه‌های محتوایی مشخص شده است. مدت زمان تخصیص یافته به آموزش، در هر حوزه محتوایی خاص دقیقاً با یادگیری آن محتوا مناسب‌سازی شده است.

- معلمان اوقات تلف شده را در کلاس درس به حداقل می‌رسانند و آموزش را بر هدفی که باید آموخته شود متمرکز می‌کنند.

- معلمان هدف و مقصد هر درس را به وضوح بیان می‌کنند.

- نرخ موفقیت دانش‌آموزان، برای تحقق استاندارد پیشرفت تحصیلی ۸۰ تا ۸۵ درصد است. معلمان با مراقبت در مورد کیفیت تدریس خود،

